Вечірній Київ

НЕЗАЛЕЖНА ГАЗЕТА СТОЛИЦІ УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 21 ЛЮТОГО 1919 РОКУ ● ЧЕТВЕР 4 ЛИПНЯ 1991 РОКУ ● № 127 (14242) ● ЦІНА 20 КОП.

ЗВІДУСІЛЬ ПО НОВИНІ

● Учора відбулася зустріч Президента СРСР М. С. Горбачова з керівниками дев'яти республік. Учасники зустрічі підтвердили свою відданість прийнятій 23 квітня в Ново-Огарьово заяві і готовність продовжити роботу, спрямовану на стабілізацію обстановки в країні, об'єднання зусиль республік щодо реалізації антикризової програми.

● Учора під головуванням Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова відбулося засідання Політбюро ЦК КПРС. Прийнято рішення про скликання чергового Пленуму ЦК КПРС 25 липня. Пленум розгляне питання про проект Програми КПРС і завдання партійних організацій по його обговоренню.

● Після складання Анатолієм Собчаком, у зв'язку з його обранням мером, повноважень голови Ленради, треба було обрати нового главу міської Ради. Ним став 38-річний Олександр Бєляєв, колишній викладач політекономії гірничого інституту, останнім часом — голова планової і фінансово-бюджетної комісії Ленради.

● Литовський уряд прийняв рішення про підвищення роздрібних цін на певні продукти харчування. Ціни на м'ясо і м'ясні продукти збільшуються в середньому на 56, на молоко і молочні продукти — на 25, на хлібобулочні вироби — на 20 процентів. Залишається часткова дотація на м'ясо з державного бюджету. Це підвищення уряд пояснює необхідністю зрівняти рівень цін у Литві з цінами в інших балтійських республіках, привести їх у відповідність до закупівельних цін на сільськогосподарську продукцію, зменшити збитки від різниці між цінами на продукти харчування і виробничими витратами.

● Відповідно до Закону «Про громадські об'єднання» в Міністерстві юстиції УРСР зареєстровано статут нової добровільної громадської організації — Спілки архівістів України.

● Уряд республіки затвердив проектні документи щодо будівництва двох поліклінік у м. Києві. Кожна з поліклінік, одна з яких розміститься у Мінському, а інша — у Харківському районах столиці, матиме автоматизоване відділення профілактики і денний стаціонар. Їх потужність становитиме 1000 відвідувань на зміну. Розпочнеться будівництво цих лікувальних закладів у 1992—1993 роках.

Кур'єр «ВК»

Актуально

Митниця свої ставки зробила... Хто буде платити?

Митний комітет СРСР, заручившись добрим словом Мінфіну СРСР, ввів нові митні ставки на товари, що завозяться і пересилаються із-за кордону. Тепер торговому люду (по-радянськи — спекулянтам) доведеться оплачувати свої багажі за максимальними ставками. А в цілому розміри мита збільшились в 1,5—2,5 раза. Віднині купувати речі за кордоном можна тільки для себе, інакше доведеться доводити митному контролю, що ваші особисті потреби і «межа власного користування» відповідають обсягу закупленого, причому закупленого на легально зароблену валюту.

Так що перед поїздкою до Польщі чи Угорщини обов'язково розрахуйте свої розумні потреби в спідній білизні, брюках, платтях, жувальній гумці, спиртних напоях, косметиці, поясах і рукавицях... А ось без мита завезти вам дозволять лише медикаменти, засоби гігієни, пластилін, проявлені кіно- і фотоплівки, дитячий одяг й іграшки, зошити, газети, креслення, окуляри, інвалідні коляски і предмети колекціонування. Хто встановлює межу людських потреб, зрозуміти важко. Ніхто поки що на це ясно не відповів. На Київській митниці роз'яснили так: у митників око призвичаєне і давно, але максимальну ставку податку будуть брати, однак, лишень з надто великих партій товару.

Нова мінімальна ставка мита введена на ввезення імпортних автомобілів: від 10 до 30 тисяч. Однак для досвідчених покупців є лазівка: якщо на машину оформлена дарча, платити доведеться тільки половину.

До речі, автолюбителі, почувши про нові ставки, підняли ажіотаж. Біля будинку Київської митниці бажаючі оформити свою нову машину чергують зі списком черговості цілодобово. Рахунок у черзі пішов за тисячу, а пропускна спроможність — 60, максимум 100 чоловік на день. Щоправда, для тих, хто чергує тут вночі (для того, щоб хтось не завів новий список), є шанс проскочити першим. Іншим же доводиться кілька днів їздити з інших міст і відмічатися в списку. Одна жінка поскаржилась, що вже одержала дві догани на роботі. Але такого стовпотворіння тут не було б, якби щасливі власники не оформлених поки що машин знали, що на тих, хто виїхав за кордон до 20 червня, старі ставки поширюються ще три місяці. Про це офіційно повідомив заступник начальника Київської митниці О. М. Коваль.

А хто не встиг, той, звичайно, запізнився. І таких, хто «спізнився», дуже багато. Проте ставки зроблені, доведеться платити. Пропонуємо вам ознайомитися з деякими з них (в першій колонці — мінімальна ставка мита, котра стягується, якщо кількість товару не набагато перевищує межу власного користування або як подарунок за вартістю перевищує 1000 карбованців, а в другій, відповідно, максимальна, що стягується, якщо обсяги того, що ввозиться, значно перевищують цю межу.

Розміри ставок у карбованцях):

Шоколад, жувальна гумка (за 1 кг)	8	20
Кава розчинна (за 1 кг)	20	40
Міцні спиртні напої (за 1 л)	20	30
Коньяки (за 1 л)	40	60
Сигарети (за 1 кг)	100	400
Парфуми (за 1 л)	200	1500
Мило (за 1 кг)	3	15
Вироби із шкіри (від ціни)	30 проц.	80 проц.
Пояси, рукавиці (за 1 шт.)	10	20
Брюки (за 1 шт.)	35	100
Труси (за 1 шт.)	5	10
Ручки кулькові (за 1 шт.)	2	4
Панчохи, шкарпетки (за 1 пару)	4	8
Комп'ютери (за 1 комплект, в залежності від обсягу оперативної пам'яті)	1500—7500	2400—12800

Людмила ВАСИЛЬЄВА.

Анонс

Чорнобильці об'єднуються

Майже два місяці тривала підготовча робота по створенню громадської організації, яка об'єднає чорнобильців міста Києва та Київської області. Представники найбільших чорнобильських організацій на підприємствах, у районах Києва та області обговорили проект статуту і вважають можливим виносити його на установчу конференцію.

Конференція відбудеться у вівторок, 9 липня, у конференц-залі Мінського району Компартії України (станція метро «Мінська»). Початок реєстрації о 13 годині. Щоб позбутися самозванців, мандат отримає тільки той, чиє прізвище буде внесено до офіційного списку від організації по квоті один делегат від ста членів організації.

Контактні телефони: 296-18-80, 550-07-34 (увечері).

На здобуття премії ім. Вікентія Хвойки

Одержимість

У середовищі київських журналістів добре знають цього бородатого, по-молодечому підтягнутого чоловіка. Ніколи не заходить він до тієї чи іншої редакції просто так. Завжди приносить або стосик оригінальних графічних малюнків, або... якусь новину з археологічного світу. Копали, скажімо, траншеї у парку біля станції метро «Жовтнева». Звернув цей всюдисущий чоловік увагу на череп'я, вивернуте з ями разом із грунтом. Прикинув досвідченим оком — Київська Русь! Не помилився. Виявляється, саме тут був один з форпостів на підході до Києва. Таких прикладів можна пригадати чимало.

Мабуть, читач уже здогадався, що йдеться про українського самодійного художника-краєзнавця Василя Суховєєва, учасника багатьох археологічних експедицій, в тому числі на території Києва, палкого пропагандиста нашої старовини, нарешті, талановитого графіка.

Колектив редакції газети «Київська правда» недавно висунув кандидатуру Василя Євдокимовича на здобуття престижної премії імені Вікентія Хвойки, видатного українського археолога, яка присуджується ентузіастам краєзнавчої справи. Редакція «Вечірки» підтримує кандидатуру свого давнього автора.

Микола КОЗАК.

Зверніть увагу

Від податків — кроком руш!

Ніякого криміналу. Жодного заклику дурити рідну державу. Абсолютно все — за законом. Але можна, можна зробити крок праворуч або ліворуч і не почути «стрільби» позаду. Адже в реальному житті так тісно сплітаються різні економічні інтереси та правові відносини, що часто важко провести вододіл між «можна» і «не можна».

Як часто кооператор або директор малого підприємства сидить і думає, що робити з надмірним прибутком: от-от прийде податковий інспектор і забере надлишок у бездонний державний бюджет... А як бути з оподаткуванням доходів, одержуваних від виконання разових робіт та інших виплат не за місцем основної роботи?..

Всі відповіді — в унікальній книзі «Налоги — как их избегают», що надійшла у продаж до кіоску «Профспілкової газети», розташованого на перетині вулиці Челюскінців з площею Жовтневої революції. Ціна — 15 карбованців, видається товарний чек.

Партії понад 10 примірників можна придбати (з торговельною знижкою!) за адресою: Київ-195, вул. Верхня, 3. Контактні телефони: 294-94-22, 295-57-20.

Справа Степана Хмари

«А я у парк ходила»

Подією дня могла б стати ранкова заява адвоката Ж. Каленської, яка потрактувала обіцянку захисника Д. Поїзда у перерві судового засідання 28 червня «добратися» до неї як погрозу розправи. За її словами, спершу вона так цю фразу не сприйняла, але того ж вечора до неї нібито потелефонував якийсь незнайомий з вимогою відмовитися представляти інтереси полковника міліції І. Григор'єва. Це, а також скандування «Ганьба Каленській!» хоч не залякало члена Київської міської колегії адвокатів з більш як 25-річним стажем, але вона попросила від Верховного суду УРСР «захистити» і «забезпечити необхідні умови».

Суд попросив обидві сторони дотримуватися етикету.

Але, якщо слідувати логіці Ж. Каленської, її клопотання про «захист» і «належні умови» знайшло практичний відгук. Невдовзі у сквері, де збираються люди, щоб послухати трансляцію із залу суду, була проведена акція силами ЗМОПу. Керував нею підполковник міліції Адаменко, який не побажав поінформувати, на підставі якого закону було застосовано насильство, заарештовані громадяни О. Колот, Ю. Солоденко, Є. Ігнатов, В. Портной, М. Філійович (приїжджий з Івано - Франківської області, хворий — має одну легеню). Ще одного потерпілого — В. Четверика забрала «швидка». П'ятирічна Ганнуся Руденко, яка гуляла у сквері з бабусею і побігла подивитися, чому так кричать люди, розповіла, що «дяді» в дивному одязі (тобто у бронежилетах) відтоптали їй ніжки і чимось порскнули в очі.

«Швидка» промила очі ще кільком більш дорослим об'єктам акції. Встановити, чи то була «черемха», мабуть, важко. Але балончики з відповідним написом того дня змопівці носили цілком відкрито. Дехто з них ще й ремствував, що «черемха» радянського виробництва набагато гірша від імпортної.

Іронія долі: маленька Ганнуся навчилася читати кілька слів, зокрема «заєць». А одним з активних учасників атаки на беззбройних громадян був майор міліції Заєць. От і вір дитячим казочкам...

Коли перерва «на застосування сили» скінчилася, С. Нечитайло закінчив викладати своє клопотання про повторну почеркознавчу експертизу заяви Дузенс (вона ж Л. Жирна) до страйкому, яку вона підписувала лівою рукою (праву мала забинтованою), бо для експертів були відібрані зразки, написані нею вже правою рукою. Йшлося також про експертне дослідження відеозапису № 2, фонограма якого не співпадає з відеозаписом № 1. Про сумніви в об'єктивності судмедекспертизи щодо І. Григор'єва, яка грунтується на записах в історії хвороби, зроблених відомчими лікарями МВС. Про виклик у суд цілого ряду свідків, допитаних на попередньому слідстві, але з невідомих причин не заявлених у процесі, інших свідків захисту. І, звичайно ж, про перегляд запобіжного заходу — звільнення з-під варти М. Ратушного на поруку громадської організації.

Прокурори погодилися щодо виклику свідків, а решту клопотань охарактеризували як безпідставні.

Після перерви суд оголосив ухвалу: частково задовольнити прохання захисту. Працювати з відеозаписом № 2 буде науково-дослідний інститут судової експертизи, свідків викличуть. А решта, то...

Клопотання адвоката Вансовської про зміну запобіжного заходу О. Батовкіну знову відхилили. Бо воно «вже розглядалося».

Після обіду суд поцікавився, чи нема ще якихось клопотань про витребування додаткових доказів. М. Ратушний заявив відвід нинішньому складу суду. Він, зокрема, сказав, що відбуваються постійні маніпуляції, захисту свідомо чиняться перепони, порушуються права обвинувачених, їх заяви ігноруються або невмотивовано відхиляються. А через те, що прокурори не реагують «на беззаконня, які відбуваються у їх присутності», М. Ратушний дав відвід і представникам державного обвинувачення.

Прокурори відразу ж заявили, що не вбачають законних підстав для відводу суду, а самі вони тут не для того, щоб наглядати за законністю, бо «керує в залі суд».

Адвокат В. Бедь, підтримавши заяву М. Ратушного, заявив, що прокурори приходять до суду не як статисти, а й щоб здійснити безпосередній нагляд за дотриманням процесуального законодавства. На його думку, ухвала щодо О. Батовкіна «не є законною». Він вважає, що розгляд справи за відсутності О. Ковальчука відбувся всупереч закону, скарги цього хлопця на жорстоке поводження суд так і не перевірив, спровадивши його (вже втретє) до фахівців з «павлівки». Він зазначив, що в разі потреби подасть у засоби інформації докази про причетність до так званої справи С. Хмари «зацікавлених посадових осіб». А поки що, даючи відвід всьому складу суду, а також державним обвинувачам, поставив вимогу розглядати цю справу у Верховному суді або РРФСР, або будь-якої з Прибалтійських республік.

Світлана СИНЯКОВА.

Хроніка благодійності

Вітаміни на 75000 центів

У таку пору в республіканській середній спеціальній музичній школі-інтернаті імені Миколи Лисенка, як правило, малолюдно. Та звістка про поважних гостей зібрала багатьох педагогів і учнів — киян або тих, хто з якихось причин затримався у столиці.

Не можна сказати, що візит гостя з Канади Ореста Новаківського і народного депутата України, голови Комісії з питань культури і національного відродження Леся Танюка до цієї школи був для всіх несподіванкою. Вже досить давно учні молодших класів листуються зі своїми ровесниками з Оттави. Та сюрпризом стало те, що юні канадці, знаючи про екологічне неблагополуччя у столиці України, вирішили допомогти своїм київським друзям. Цент за центом збирали вони кошти, іноді в чомусь собі і відмовляючи (навіть заможні тати і мами в Канаді не звикли балувати своїх дітей «кишеньковими грішми»), і на зібрану суму — 750 долларів — закупили вітамінів, які й передали через Ореста Новаківського майбутнім українським музикантам.

З цієї нагоди відбувся концерт. Усі, хто був на акції доброти й милосердя, щиро дякували заокеанським школярам.

Микола ЦІВІРКО.

Анонс

Як нам стало відомо з достовірних джерел, у Києві з'явився новий товар — листи Міністерства фінансів СРСР від 18.04.91 р. № (нерозбірливий), Міністерства фінансів УРСР від 20.05.91 р. № 04 — 704 та Державної податкової інспекції Мінфіну УРСР від 05.05.91 р. № 03 — 110/26. Виходить, що в умовах відсутності ринкової економіки ринкові відносини дуже швидко опановують нові сфери.

Якою ж споживчою вартістю повинні володіти ці листи для колективів малих підприємств, що за даними з тих же джерел ціна за два папірці машинописного тексту сягає 1000 карбованців?

Кажуть про депутатів, що вони тільки балакають, а справу не роблять. Бажаючи порушити цю упереджену думку, ми вирішили теж виявити підприємницьку жилку, а тому наводимо дві цитати із вищезгаданих листів:

«В соответствии с инструкцией Госкомстата СССР от 17 сентября 1987 года № 17—10 — 0370 в среднесписочную численность работающих не включается среднесписочная численность работников, не состоящих в штате предприятия и работающих по договорам подряда. Данное разъяснение следует учитывать при отнесении предприятия к разряду малых при предоставлении льгот по налогам на прибыль».

«п. 2 Согласно письму Министерства финансов № 116 от 27.09.90 г., Постановлению ВЦСПС № 358 (16—28 от 03.09.90 г. и Постановлению Президиума ВЦСПС от 22.11.74 г. протокол № 24, п. 9 начисление государственного социального страхования на фонд оплаты труда членов временных творческих коллективов (ВТК), осуществляющих свою деятельность на основе договоров подряда, не производят.

3. Начисление налога в размере 11 процентов производится на все виды заработка всех категорий работников, ...кроме выплат, указанных в п. 10 Инструкции от 19.10.90 г. № 52 ПФ «О порядке взымания и учета страховых взносов в Пенсионный фонд СССР и расходования средств Пенсионного фонда СССР», к ним, в частности, относятся вознаграждения, выплачиваемые гражданам, работающим во временных творческих коллективах, за выполнение работ по договорам гражданско-правового характера».

Оскільки наведені цитати є інтелектуальною власністю їх авторів, гонорар за цю публікацію просимо переказувати на їх адресу: Міністерство фінансів СРСР — 30 процентів, Мінфін УРСР — 70 процентів (нічого не зробиш — суверенітет!).

До всіх підприємців, кому ця інформація принесе додаткові доходи, прохання 7 процентів їх суми переказати на рахунок цільового позабюджетного фонду підтримки підприємництва Київради. Номер його розрахункового рахунку повідомимо одразу після його відкриття. Телефон для довідок: 228-33-50.

А якщо серйозно, то дана ситуація, на жаль, не є винятковою, і майже всі регіональні органи управління до сьогодні ще керуються не законами, а відомчими інструкціями, листами та протоколами. Тут є над чим працювати не тільки місцевим Радам, а й самим підприємцям.

Олександр ЗАВАДА,
голова підкомісії Київради з економічної реформи;
Михайло ПОГРЕБИНСЬКИЙ,
начальник відділу виконкому Київради.

Репліка

Бізнес по-депутатськи

На те ми і люди

«Купався» біля універсаму Діма...

Нещодавно біля універсаму «Фестивальний», що на Вигурівщині-Троєщині, могло скоїтись нещастя. До магазину завітала з двома дітьми жителька масиву Алла М. І треба ж так: свого маленького сина Дмитрика залишила біля універсаму. Сподівалась, що семилітня Ганнуся подивиться за братиком.

Певно, усе обійшлося б, якби поруч не хлюпотіла від фонтана вода. Та раптом закричала Ганнуся. Біда! Це ж добре, що неподалік йшов робітник малого підприємства «Праця» Олександр Осипенко. Підбіг до басейну, а дворічного Дмитрика уже й не видно. Хлопчик опинився на дні. Не знімаючи одягу, Саша мерщій шубовснув у воду. Довелось нелегко, адже на дні — мул. І все ж знайшов хлоп'я, виніс з води.

Прибігла уся в сльозах мати. Не передати словами її радість — Дмитрик живий! А де ж рятівник? Подякувати б... Однак того і слід простиг. Саша Осипенко уже «ловив» таксі, поспішав...

Олексій ТРУБІЦИН.

Бачили?

Скульптури Кет Штокер

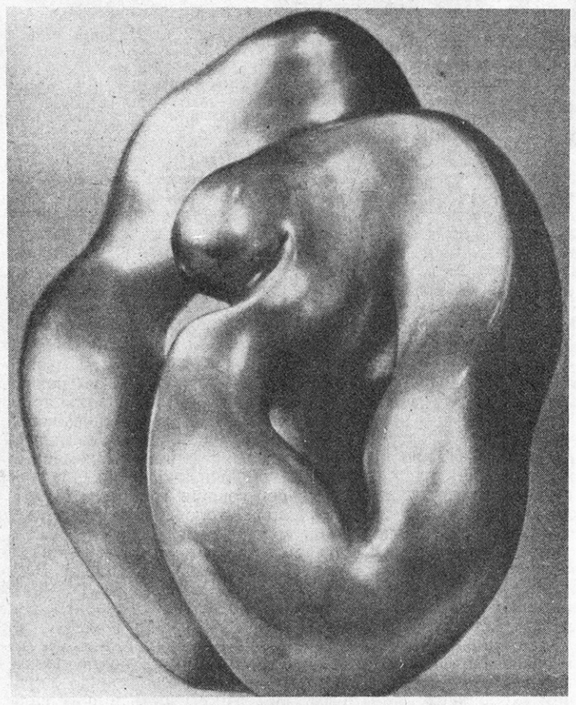

У Державному музеї Т. Г. Шевченка відкрилася виставка скульптури художниці з Швейцарії Кет Штокер.

Перші роботи з глини К. Штокер зробила ще у студентські роки, коли вона в Лозаннському університеті вивчала... літературу. Але незабаром скульптура захопила її цілковито і Кет їде в Люцерн до Рольфа Брема, щоб дістати практичну освіту в галузі скульптури. Потім було навчання в Парижі, Римі та північній Африці, а вже згодом з'явилися перші замовлення на портрети.

Дедалі більше посилювався інтерес художниці до гармонії людського тіла, з ним змінювалася й «мова» її робіт: скульптури Кет Штокер є не відтворенням, а становлять собою символ, вони прості за формою, але в кожній ви відчуваєте дивовижну внутрішню напругу.

Які теми хвилюють художницю? Найрізноманітніші, на перший погляд, прості. Небо над головою і хвилі прибою, квітка й мушля, полум'я та хмара і, певна річ, людина. Загалом, К. Штокер цікавить життя в усій своїй різноманітності. Тому її роботи мають відгук у душі дуже різних людей, тому вони зберігаються в багатьох приватних колекціях в Швейцарії, Німеччині, Австрії, Голландії, Швеції та США. Тому можна впевнено стверджувати, що й у Києві художниця матиме чимало захоплених шанувальників.

— Діалог завжди був дуже важливий для мене, — сказала на відкритті виставки Кет Штокер, — можливо, тому я й стала скульптором. Радість творчості для мене — це чуттєва радість дотику до вологої глини і відчуття нового в діалозі з цим покірливим матеріалом. Потім свій витвір я віддаю до рук ливарника — знову вже інший діалог. І, нарешті, сама виставка. Вона неможлива без підтримки різних людей, без взаєморозуміння між ними, у даному разі, без допомоги моїх нових друзів у Радянському Союзі та на Україні. Я дуже рада, що у нас цей діалог вдалий.

Ну й на закінчення слід зазначити, що спонсорами виставки стали німецька фірма «Єврокосмос», Московський міський комітет з питань культури та московський концертний зал «Росія». А решту, тобто роботи К. Штокер, ви побачите самі.

Ганна ШЕРЕМЕТ.

Фото **Григорія КУБЛАНОВА.**

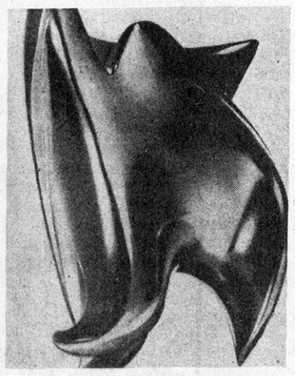

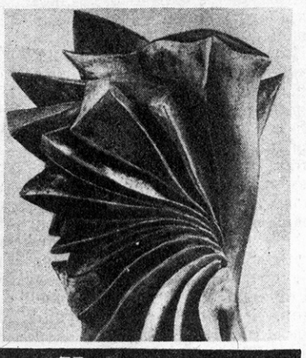

Одним абзацом

● Як визначили в Інституті гідробіології АН УРСР, в лящах із Київського моря вміст свинцю в 42 рази перебільшує гранично припустимі норми. Багато його потрапило в річки та озера в 1986 році, коли ним «глушили» зруйнований реактор на Чорнобильській АЕС.

● На початок нинішнього року в Києві нараховувалося 85,7 тисячі спеціалістів з вищою освітою, які виконують науково-дослідні, проектно-конструкторські й технологічні роботи. Серед них 2,9 тисячі докторів, 19,2 тисячі кандидатів наук.

● Компетентні органи Львова продовжують розшук зловмисників, котрі нещодавно скоїли два терористичних акти: спробу підпалити приміщення міського Компартії та спалення садиби-музею радянського розвідника Миколи Кузнецова.

● У приміщенні Одеського лялькового театру відбулися загальні збори ТУМ імені Т. Шевченка «Південна громада». Ухвалено звернення до обладнання з протестом проти висунення на посаду головного редактора газети «Одеські вісті» Віктора Васильця, який раніше працював кореспондентом газети «Правда».

(За матеріалами Укрінформу, міськуправління статистики, агентства «Інтелект», незалежної інформагенції «Республіка»).

Погода

Сьогодні сонце зійшло о 4 годині 52 хвилини, зайде о 21 годині 12 хвилин. Тривалість дня 16 годин 20 хвилин.

Як повідомили кореспонденту «Вечірнього Києва» в Українському гідрометцентрі, температура повітря в місті на 9-ту годину була 22 градуси тепла.

Атмосферний тиск о 9-й годині був 748 мм, відносна вологість повітря 82 відсотки.

Рівень води в Дніпрі біля Києва за минулу добу знизився на 3 сантиметри і на 8-му годину становив 481 сантиметр. Температура води 23,1 градуса.

Завтра в Києві без опадів. Вітер південно-східний, 5—10 метрів на секунду.

Температура повітря в місті вночі 16—18, вдень 25—27 градусів тепла.

RANK XEROX Телефакс «Вечірнього Києва» № / 044/ 443-96-09. Апаратуру надано фірмою РЭНК КСЕРОКС Представництво у Києві: вул. В. Житомирська, 33, тел. 228-27-62

ПРОЕКТ

ДОГОВОР О СОЮЗЕ СУВЕРЕННЫХ ГОСУДАРСТВ

Государства, подписавшие настоящий Договор,

исходя из провозглашенных ими деклараций о государственном суверенитете и признавая право наций на самоопределение;

учитывая близость исторических судеб своих народов и выполняя их волю к сохранению и обновлению Союза, выраженную на референдуме 17 марта 1991 года;

стремясь жить в дружбе и согласии, обеспечивая равноправное сотрудничество;

желая создать условия для всестороннего развития каждой личности и надежные гарантии ее прав и свобод;

заботясь о материальном благосостоянии и духовном развитии народов, взаимообогащении национальных культур, обеспечении общей безопасности;

извлекая уроки из прошлого и принимая во внимание изменения в жизни страны и во всем мире,

решили на новых началах построить свои отношения в Союзе и договорились о нижеследующем.

I.
ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ

Первое. Каждая республика — участник Договора — является суверенным государством. Союз Советских Суверенных Республик (СССР) — суверенное федеративное демократическое государство, образованное в результате объединения равноправных республик и осуществляющее государственную власть в пределах полномочий, которыми его добровольно наделяют участники Договора.

Второе. Государства, образующие Союз, сохраняют за собой право на самостоятельное решение всех вопросов своего развития, гарантируя равные политические права и возможности социально-экономического и культурного развития всем народам, проживающим на их территории. Участники Договора будут исходить из сочетания общечеловеческих и национальных ценностей, решительно выступать против расизма, шовинизма, национализма, любых попыток ограничения прав народов.

Третье. Государства, образующие Союз, считают важнейшим принципом приоритет прав человека в соответствии со Всеобщей декларацией прав человека ООН, другими общепризнанными нормами международного права. Всем гражданам гарантируются возможность изучения и использования родного языка, беспрепятственный доступ к информации, свобода вероисповедания, другие политические, социально-экономические, личные права и свободы.

Четвертое. Государства, образующие Союз, видят важнейшее условие свободы и благосостояния народа и каждого человека в формировании гражданского общества. Они будут стремиться к удовлетворению потребностей людей на основе свободного выбора форм собственности и методов хозяйствования, развития общесоюзного рынка, реализации принципов социальной справедливости и защищенности.

Пятое. Государства, образующие Союз, обладают всей полнотой политической власти, самостоятельно определяют свое национально-государственное и административно-территориальное устройство, систему органов власти и управления. Они могут делегировать часть своих полномочий другим государствам — участникам Договора, в состав которых входят.

Участники Договора признают общим фундаментальным принципом демократию, основанную на народном представительстве и прямом волеизъявлении народов, стремятся к созданию правового государства, которое служило бы гарантом против любых тенденций к тоталитаризму и произволу.

Шестое. Государства, образующие Союз, считают одной из важнейших задач сохранение и развитие национальных традиций, государственную поддержку образования, здравоохранения, науки и культуры. Они будут содействовать интенсивному обмену и взаимообогащению гуманистическими духовными ценностями и достижениями народов Союза и всего мира.

Седьмое. Союз Советских Суверенных Республик выступает в международных отношениях в качестве суверенного государства, субъекта международного права — преемника Союза Советских Социалистических Республик. Его главными целями на международной арене являются прочный мир, разоружение, ликвидация ядерного и другого оружия массового уничтожения, сотрудничество государств и солидарность народов в решении глобальных проблем человечества.

Государства, образующие Союз, являются полноправными членами международного сообщества. Они вправе устанавливать непосредственные дипломатические, консульские, торговые и иные связи с иностранными государствами, обмениваться с ними полномочными представительствами, заключать международные договоры и участвовать в деятельности международных организаций, не ущемляя интересы каждого из союзных государств и их общие интересы, не нарушая международные обязательства Союза.

II.
УСТРОЙСТВО СОЮЗА

Статья 1. **Членство в Союзе**

Членство государств в Союзе является добровольным.

Государства, образующие Союз, входят в него непосредственно либо в составе других государств. Это не ущемляет их прав и не освобождает от обязанностей по Договору. Все они обладают равными правами и несут равные обязанности.

Отношения между государствами, одно из которых входит в состав другого, регулируются договорами между ними и Конституцией государства, в которое оно входит.

Союз открыт для вступления в него других демократических государств, признающих Договор.

Государства, образующие Союз, сохраняют право свободного выхода из него в порядке, установленном участниками Договора и закрепленном в Конституции и законах Союза.

Статья 2. **Гражданство Союза**

Гражданин государства, входящего в Союз, является одновременно гражданином Союза.

Граждане Союза ССР имеют равные права, свободы и обязанности, закрепленные Конституцией, законами и международными договорами Союза.

Статья 3. **Территория Союза**

Территория Союза состоит из территорий всех государств, его образующих.

Участники Договора признают границы, существующие между ними на момент подписания Договора.

Границы между государствами, образующими Союз, могут изменяться только по соглашению между ними, не нарушающему интересы других участников Договора.

Статья 4. **Отношения между государствами, образующими Союз**

Отношения между государствами, образующими Союз, регулируются настоящим Договором, Конституцией СССР, не противоречащими им договорами и соглашениями.

Участники Договора строят свои взаимоотношения в составе Союза на основе равенства, уважения суверенитета, территориальной целостности, невмешательства во внутренние дела, разрешения споров мирными средствами, сотрудничества, взаимопомощи, добросовестного выполнения обязательств по Союзному договору и межреспубликанским соглашениям.

Государства, образующие Союз, обязуются: не прибегать в отношениях между собой к силе и угрозе силой; не посягать на территориальную целостность друг друга; не допускать размещения на своей территории вооруженных формирований и военных баз иностранных государств; не заключать соглашений, противоречащих целям Союза или направленных против образующих его государств.

Не допускается использование Вооруженных Сил Союза внутри страны, кроме их участия в ликвидации последствий стихийных бедствий и экологических катастроф, а также случаев, предусмотренных законодательством о режиме чрезвычайного положения.

Статья 5. **Сфера ведения Союза ССР**

Участники Договора наделяют Союз ССР следующими полномочиями:

— Защита суверенитета и территориальной целостности Союза; объявление войны и заключение мира; обеспечение обороны и руководство Вооруженными Силами, пограничными, внутренними, железнодорожными войсками Союза; организация и руководство разработкой и производством вооружений и военной техники.

— Обеспечение государственной безопасности Союза; установление режима и охрана Государственной границы, морского и воздушного пространства Союза; координация деятельности органов безопасности республик.

— Осуществление внешней политики Союза и координация внешнеполитической деятельности республик; представительство Союза в отношениях с иностранными государствами и международными организациями; заключение международных договоров Союза.

— Осуществление внешнеэкономической деятельности Союза и координация внешнеэкономической деятельности республик; представительство Союза в международных экономических и финансовых организациях, заключение внешнеэкономических соглашений Союза.

— Утверждение и исполнение союзного бюджета, осуществление денежной эмиссии; хранение золотого запаса, алмазного и валютного фондов Союза; руководство космическими исследованиями, общесоюзными системами связи и информации, геодезии и картографии, метрологии и стандартизации; управление атомной энергетикой.

— Принятие Конституции Союза, внесение в нее изменений и дополнений; принятие законов в рамках полномочий Союза и установление основ законодательства по вопросам, согласованным с республиками; высший конституционный контроль.

— Руководство деятельностью федеральных правоохранительных органов и координация деятельности правоохранительных органов Союза и республик по борьбе с преступностью.

Статья 6. **Сфера совместного ведения Союза и республик**

Органы государственной власти и управления Союза и республик осуществляют совместно следующие полномочия:

— Защита конституционного строя Союза, основанного на настоящем Договоре и Конституции СССР; обеспечение прав и свобод граждан СССР.

— Определение военной политики Союза, осуществление мероприятий по организации и обеспечению обороны; установление единого порядка призыва и прохождения воинской службы; решение вопросов, связанных с деятельностью войск и дислокацией военных объектов на территории республик; организация мобилизационной подготовки народного хозяйства; управление предприятиями оборонного комплекса.

— Определение стратегии государственной безопасности Союза и обеспечение государственной безопасности республик; изменение Государственной границы Союза с согласия соответствующего участника Договора; охрана государственных секретов; определение перечня стратегических ресурсов и изделий, не подлежащих вывозу за пределы Союза; установление общих принципов и нормативов в области экологической безопасности; установление порядка получения, хранения и использования расщепляющихся и радиоактивных материалов.

— Определение внешнеполитического курса Союза ССР и контроль за его проведением; защита прав и интересов граждан СССР, прав и интересов республик в международных отношениях; установление основ внешнеэкономической деятельности; заключение соглашений о международных займах и кредитах, регулирование внешнего государственного долга Союза; единое таможенное дело; охрана и рациональное использование естественных богатств экономической зоны и континентального шельфа Союза.

— Определение стратегии социально-экономического развития Союза и создание условий для формирования общесоюзного рынка; проведение единой финансовой, кредитной, денежной, налоговой, страховой и ценовой политики, основанной на общей валюте; создание и использование золотого запаса, алмазного и валютного фондов Союза; разработка и осуществление общесоюзных программ; контроль за исполнением союзного бюджета и денежной эмиссии; создание общесоюзных фондов регионального развития и ликвидации последствий стихийных бедствий и катастроф; создание стратегических резервов; ведение единой общесоюзной статистики.

— Разработка единой политики и баланса в области топливно-энергетических ресурсов, управление энергетической системой страны, магистральным газонефтепроводным, общесоюзным железнодорожным, воздушным и морским транспортом; установление основ природопользования и охрана окружающей среды, координация действий в области управления водным хозяйством и ресурсами межреспубликанского значения.

— Определение основ социальной политики по вопросам занятости, миграции, условий труда и его охраны, социального обеспечения и страхования, народного образования, здравоохранения; установление единого порядка пенсионного обеспечения и сохранения иных социальных гарантий при переезде граждан из одной республики в другую; установление единого порядка индексации доходов и гарантированного прожиточного минимума.

— Организация фундаментальных научных исследований и стимулирование научно-технического прогресса, установление общих принципов и критериев подготовки и аттестации научных и педагогических кадров; определение общего порядка использования лечебных средств и методик; содействие развитию и взаимообогащению национальных культур; сохранение исконной среды обитания малочисленных народов, условий их экономического и культурного развития.

— Контроль за соблюдением Конституции и законов Союза, указов Президента, решений, принимаемых в рамках союзной компетенции; создание общесоюзной криминалистической учетно-информационной системы; организация борьбы с преступлениями, совершаемыми на территории нескольких республик; определение единого режима организации исправительных учреждений.

Статья 7. **Порядок осуществления полномочий государственных органов Союза и совместных полномочий государственных органов Союза и республик**

Вопросы, отнесенные к совместной компетенции, решаются органами власти и управления Союза и образующих его государств путем согласования, специальных соглашений, принятия основ законодательства Союза и республик и соответствующих им республиканских законов. Вопросы, отнесенные к компетенции союзных органов, решаются ими непосредственно.

Полномочия, прямо не отнесенные статьями 5-й и 6-й к исключительному ведению органов власти и управления Союза или к сфере совместной компетенции органов Союза и республик, остаются в ведении республики, осуществляются ими самостоятельно либо на основе двусторонних и многосторонних соглашений между ними. После подписания Договора производится соответствующее изменение полномочий органов управления Союза и республик.

Участники Договора исходят из того, что по мере становления общесоюзного рынка сокращается сфера непосредственного государственного управления экономикой. Необходимое перераспределение или изменение объема полномочий органов управления будет осуществляться с согласия государств, образующих Союз.

Споры по вопросам осуществления полномочий союзных органов или реализации прав и исполнения обязанностей в области совместных полномочий органов Союза и республик разрешаются посредством согласительных процедур. При недостижении согласия споры выносятся на рассмотрение Конституционного суда Союза.

Государства, образующие Союз, участвуют в реализации полномочий союзных органов посредством совместного формирования последних, а также специальных процедур согласования решений и их исполнения.

Каждая республика может путем заключения соглашения с Союзом дополнительно делегировать ему осуществление отдельных своих полномочий, а Союз с согласия всех республик передать одной или нескольким из них осуществление на их территории отдельных своих полномочий.

Статья 8. **Собственность**

Союз и государства, его образующие, обеспечивают свободное развитие, защиту всех форм собственности и создают условия для функционирования предприятий и хозяйственных организаций в рамках единого общесоюзного рынка.

Земля, ее недра, воды, другие природные ресурсы, растительный и животный мир являются собственностью республик и неотъемлемым достоянием их народов. Порядок использования, владения и распоряжения ими (право собственности) устанавливается законодательством республик.

Государства, образующие Союз, закрепляют за ним объекты государственной собственности, необходимые для осуществления полномочий, возложенных на союзные органы власти и управления.

Государственная собственность, находящаяся в ведении Союза, является совместной собственностью образующих его государств и используется в их общих интересах, в том числе — в интересах ускоренного развития отстающих регионов.

Государства, образующие Союз, имеют право на свою долю в золотом запасе, алмазном и валютном фондах Союза, имеющихся к моменту заключения настоящего Договора. Их участие в дальнейшем накоплении и использовании сокровищ определяется особыми соглашениями.

Статья 9. **Союзные налоги и сборы**

Для финансирования государственного бюджета Союза и других расходов, связанных с реализацией его полномочий, устанавливаются союзные налоги и сборы в размерах, определяемых по согласованию с республиками, а также их долевые отчисления на общесоюзные программы. Объем и назначение последних регулируются соглашениями между Союзом и республиками с учетом показателей их социально-экономического развития.

Статья 10. **Конституция Союза**

Основой Конституции Союза является настоящий Договор.

Статья 11. **Законы**

Законы Союза, Конституции и законы государств, его образующих, не должны противоречить положениям настоящего Договора.

Законы Союза по вопросам его ведения обладают верховенством и обязательны для исполнения на территории республик.

Законы республики обладают верховенством на ее территории по всем вопросам, за исключением тех, которые отнесены к ведению Союза.

Республика вправе приостановить действие на своей территории закона Союза и опротестовать его, если он нарушает настоящий Договор, противоречит Конституции или законам Союза, принятым в пределах ее полномочий.

Союз вправе опротестовать и приостановить действие закона республики, если он нарушает настоящий Договор, противоречит Конституции или законам Союза, принятым в пределах его полномочий.

Споры в обоих случаях решаются посредством согласительных процедур либо передаются в Конституционный суд Союза.

III.
ОРГАНЫ СОЮЗА

Статья 12. **Формирование органов Союза**

Союзные органы власти и управления формируются на основе свободного волеизъявления народов и представительства государств, образующих Союз. Они действуют в строгом соответствии с положениями настоящего Договора и Конституции Союза.

Статья 13. **Верховный Совет Союза ССР**

Законодательную власть Союза осуществляет Верховный Совет Союза ССР, состоящий из двух палат: Совета Республик и Совета Союза.

Совет Республик состоит из представителей республик, делегируемых их высшими органами власти. За республиками и национально-территориальными образованиями в Совете Республик сохраняется число депутатских мест, которое они имеют в Совете Национальностей Верховного Совета СССР в момент подписания Договора.

Все депутаты этой палаты от республики, непосредственно входящей в состав Союза, имеют при решении вопросов один общий голос. Порядок избрания представителей и их квоты определяются в специальном соглашении республик и избирательном законе Союза ССР.

Совет Союза избирается населением всей страны по избирательным округам с равной численностью избирателей.

Палаты Верховного Совета Союза совместно вносят изменения в Конституцию СССР; принимают в состав СССР новые государства; определяют основы внутренней и внешней политики Союза; утверждают союзный бюджет и отчет о его исполнении; объявляют войну и заключают мир; утверждают изменения границ Союза.

Совет Республик принимает законы об организации и порядке деятельности союзных органов; рассматривает вопросы отношений между республиками; ратифицирует международные договоры Союза ССР; избирает Конституционный суд Союза ССР; дает согласие на назначение Кабинета министров Союза ССР.

Совет Союза рассматривает вопросы обеспечения прав и свобод граждан СССР и принимает законы по всем вопросам, за исключением тех, которые относятся к компетенции Совета Республик.

Законы, принятые Советом Союза, вступают в силу после одобрения Советом Республик. Если закон, принятый Советом Союза, не получит одобрения в Совете Республик, он рассматривается повторно в Совете Союза и вступает в силу при условии голосования за его утверждение не менее двух третей депутатов этой палаты.

Статья 14. **Президент Союза Советских Суверенных Республик**

Президент Союза — глава союзного государства, обладающий высшей исполнительно-распорядительной властью.

Президент Союза выступает гарантом соблюдения Союзного договора, Конституции и законов Союза; является главнокомандующим Вооруженными Силами Союза; представляет Союз в отношениях с зарубежными странами; осуществляет контроль за выполнением международных обязательств Союза.

Президент избирается гражданами Союза на основе всеобщего, равного и прямого избирательного права при тайном голосовании сроком на 5 лет и не более чем на два срока подряд. Избранным считается кандидат, получивший больше половины голосов избирателей, принявших участие в голосовании в целом по Союзу и в большинстве образующих его государств.

Статья 15. **Вице-президент Союза ССР**

Вице-президент Союза ССР избирается вместе с Президентом Союза ССР. Вице-президент Союза выполняет по уполномочию Президента Союза отдельные его функции и замещает Президента СССР в случае его отсутствия и невозможности осуществления им своих обязанностей.

Статья 16. **Кабинет министров Союза ССР**

Кабинет министров Союза — коллегиальный орган исполнительной власти Союза, подчиненный Президенту Союза и несущий ответственность перед Верховным Советом.

Кабинет министров формируется Президентом Союза по согласованию с Верховным Советом Союза.

В работе Кабинета министров Союза могут участвовать с правом решающего голоса главы правительств республик.

Статья 17. **Конституционный суд Союза ССР**

Конституционный суд Союза рассматривает вопросы о соответствии законодательных актов Союза и республик, указов Президента Союза и президентов республик, нормативных актов Кабинета министров Союза Союзному договору и Конституции Союза, а также разрешает споры между Союзом и республиками, между республиками.

Статья 18. **Союзные (федеральные) суды**

Союзные (федеральные) суды — Верховный суд Союза Советских Суверенных Республик, Высший арбитражный суд Союза, суды в Вооруженных Силах Союза.

Верховный суд Союза и Высший арбитражный суд Союза осуществляют судебную власть в пределах полномочий Союза. Председатели высших судебных, арбитражных органов республик входят по должности соответственно в состав Верховного суда Союза и Высшего арбитражного суда Союза.

Статья 19. **Прокуратура Союза ССР**

Надзор за исполнением законодательных актов Союза осуществляется Генеральным прокурором Союза, генеральными прокурорами (прокурорами) республик и подчиненными им прокурорами.

Генеральный прокурор Союза назначается Верховным Советом Союза и ему подотчетен.

Генеральные прокуроры (прокуроры) республик назначаются их высшими законодательными органами и входят по должности в состав коллегии Прокуратуры Союза. В своей деятельности по надзору за исполнением союзных законов они подотчетны как высшим законодательным органам своих государств, так и Генеральному прокурору Союза.

IV.
ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 20. **Официальный язык Союза Советских Суверенных Республик**

Республики самостоятельно определяют свой государственный язык (языки). Официальным языком Союза участники Договора признают русский язык.

Статья 21. **Столица Союза**

Столицей Союза ССР является город Москва.

Статья 22. **Государственная символика Союза**

Союз ССР имеет государственный герб, флаг и гимн.

Статья 23. **Вступление Договора в силу**

Настоящий Договор одобряется высшими органами государственной власти государств, образующих Союз, и вступает в силу с момента подписания их полномочными делегациями.

Для государств, его подписавших, с той же даты считается утратившим силу Договор об образовании Союза ССР 1922 года.

С вступлением Договора в силу для государств, подписавших его, действует режим наибольшего благоприятствования.

Отношения Союза Советских Суверенных Республик и республик, входящих в состав Союза Советских Социалистических Республик, но не подписавших настоящий Договор, подлежат урегулированию на основе действующего законодательства Союза ССР, взаимных обязательств и соглашений.

Статья 24. **Ответственность по Договору**

Союз и государства, его образующие, несут взаимную ответственность за выполнение принятых обязательств и возмещают ущерб, причиненный нарушениями настоящего Договора.

Статья 25. **Порядок изменения и дополнения Договора**

Настоящий Договор или отдельные его положения могут быть отменены, изменены или дополнены только с согласия всех государств, образующих Союз.

В случае необходимости, по согласованию между государствами, подписавшими Договор, могут приниматься приложения к нему.

Статья 26. **Преемственность высших органов Союза**

В целях обеспечения непрерывности государственной власти и управления высшие законодательные, исполнительные и судебные органы Союза Советских Социалистических Республик сохраняют свои полномочия впредь до сформирования высших государственных органов Союза Советских Суверенных Республик в соответствии с настоящим Договором и новой Конституцией СССР.

Парламент республіки: виступають кияни

Обговорення проекту Договору про Союз Суверенних Держав, представлений Президентом СРСР (27.06.1991 р.)

Сергій ГОЛОВАТИЙ,
Сирецький виборчий округ № 18

Я хочу почати свій виступ з однієї притчі, коли одного добродія запитали: «Скажи, будь ласка, чому гармата не вистрілила?», А він каже: «На те є десять причин». «Яка ж перша?» — «Перша — не було пороху». «А друга?..» «А навіщо друга і решта дев'ять, коли не було основної». Мені здається, що ця притча має безпосереднє відношення до проекту того документа, який надісланий нам Президентом на розгляд нашого парламенту.

Почну з назви. Це — Договір про Союз Суверенних Держав. Загальноприйнято в усьому світі, у юридичній літературі і практиці будь якої країни поняття «союз держав», — це є конфедерація. Цитую юридичний словник: «Конфедерація — це форма державного устрою, якою є постійний союз двох або кількох суверенних держав, утворений для здійснення певних цілей, наприклад, взаємної оборони, зовнішніх зносин, тощо. Конфедерація утворюється на основі договору між заінтересованими сторонами. В центральні органи конфедерації входять представники усіх держав — членів. Фінанси конфедерації складаються із внесків держав, що входять до неї. Єдиної податкової, а також правової системи в конфедерації немає.

Отже, за назвою проект Союзного договору від 17 червня 1991 року — це проект договору про Союз Держав, про утворення, власне, конфедерації. І саме 80 процентів виборців України, які брали участь у республіканському опитуванні, висловились за участь України у Союзі Суверенних Держав. Отже висловились за те, що відбивається у назві проекту, надісланого Горбачовим.

А за змістом? Давайте порівняємо тепер назву проекту із змістом. Зміст цього договору такий (читаємо друге речення): «Союз Радянських Суверенних республік — це суверенна федеративна держава».

Що ж таке федерація? За загальноприйнятим тлумаченням юридичного словника, «Федерація — це форма державного устрою, за якої кілька державних утворень (а не суверенних держав — **С. Г.**), що володіють певною політичною самостійністю (певною політичною самостійністю, підкреслюю, а не державним суверенітетом — **С. Г.**), утворюють одну союзну державу». Так от, далі в тексті проекту договору маємо всі ті положення, що є характерними ознаками федерації:

1) у статті 3 ідеться про те, що територія федерації складається із територій республіки;

2) у статті 10 — про наявність Конституції єдиної союзної федеративної держави;

3) у статті 11 — про наявність правової системи федеративної держави;

4) у статті 18 і 19 — про наявність єдиної судової і прокурорської системи федеративної держави;

5) у статті 12, 13, 14, 15, 16, 17 — про наявність органів державної влади і управління єдиної федеративної держави;

6) у статті 5 — про наявність загальнофедерального бюджету, про виключну компетенцію органів федеративної держави у питаннях Збройних Сил, державної безпеки грошової емісії.

Маючи повний комплект елементів федеративної держави у проекті Союзного договору, ставимо питання: «Що нам, депутатам Верховної Ради — українського парламенту, тепер робити з іншим документом, прийнятим нами майже рік тому (а з 13 липня ми підемо в Палац культури «Україна» святкувати День незалежності України) — Декларацією про державний суверенітет України?» Адже в Декларації йдеться про Україну не як про державне утворення, що має певну політичну самостійність, а це мова йде про Україну як державу, що «здійснює верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади республіки в межах своєї території».

Таким чином, порівнюючи текст договору Горбачова з його супровідним листом і текст Декларації про державний суверенітет України, за яку ми проголосували більш ніж конституційною більшістю (було тільки 4 проти), я хочу сказати, що проект Горбачова, проект підготовчої комісії — це є обман не тільки народу України. Це є обман не тільки парламенту України, парламентів інших союзних республік. Це є обман і тієї семірки, яка зустрінеться на ланчі в Лондоні. Тому що це — проект не про союз держав, а це — проект про федеративну єдину державу.

Я хотів би ще, крім того, звернути вашу увагу (можете відкрити той проект, який нам передали) на супровідний лист Президента Горбачова, де він пише, що проект «рассмотрен, изменен, уточнен полномочными представителями республик, подготовительным комитетом, образованным IV Съездом народных депутатов СССР».

Отже, кілька слів стосовно повноважних представників республік. Згідно з існуючим порядком, для того, щоб мати право на ведення переговорів, на підписання міждержавного договору, на участь у конференції (а наради у Морозівці і в Ново-Огарьові — це є міжнародні конференції), необхідно, щоб особа, яка бере участь у цих нарадах і переговорах, отримала і мала спеціальний документ — повноваження.

У тексті цих повноважень, коли вона їх отримує, вказується: 1) хто надає повноваження цій особі, 2) прізвище і посада уповноваженої особи, 3) назва договору, предмет і ціль переговорів. Виходячи з того, що учасник переговорів і нарад в Морозівці, голова Комісії з державного суверенітету Микола Шульга не отримав таких повноважень від нашої Верховної Ради, то участь його в опрацюванні проекту Союзного договору була не більш і не менше, ніж участь приватної особи, а не повноважного представника України. Така участь ніяких юридичних наслідків для України не має.

Щодо підготовчого комітету, утвореного IV З'їздом народних депутатів СРСР, то участь у ньому Голови Верховної Ради УРСР Леоніда Кравчука теж не має юридичних наслідків для України, оскільки сам підготовчий комітет був сформований поза волею Верховної ради України як носія державного суверенітету України. Коли держави мають намір утворити союз, вони самі утворюють підготовчий комітет, свій власний, і направляють туди повноважних своїх представників.

Отже, і за цим критерієм проект Договору, присланий нам Президентом Горбачовим, слід визнати таким, що не може мати юридичних наслідків для України.

Я уповноважений виступити від фракції безпартійних. На підставі вище зазначеного я хочу сказати, що фракція безпартійних прийшла до такого висновку: 1) виходячи з того, що кожна стаття проекту Союзного договору — це пряме заперечення відповідних положень Декларації про державний суверенітет України; 2) також виходячи з того, що Декларація про державний суверенітет України — це документ, який дозволяє Україні утворити союз з іншими державами тільки на засадах конфедерації; 3) а також враховуючи те, що переважна більшість виборців України під час республіканського опитування висловилась за можливість входження України в Союз Держав тільки на засадах Декларації про державний суверенітет України, фракція безпартійних вважає, що:

— парламент України повинен відхилити проект Союзного договору від 17 червня 1991 року,

— якщо парламент України визнає за необхідне участь України в переговорах по входженню її в Союз Держав на засадах Декларації про суверенітет України, він повинен двома третинами свого складу прийняти рішення про надання повноважень делегації від України із чітко визначеним змістом таких повноважень,

— всі рішення, що стосуються Союзного договору, Верховна Рада УРСР повинна приймати тільки двома третинами голосів, оскільки сам зміст проекту Договору суперечить не тільки Декларації про державний суверенітет України, а й багатьом положенням нині діючої Конституції України.

Отже, для того, щоб не приймати антиконституційних рішень, всі рішення стосовно цього проекту мають прийматися тільки більшістю в дві третини голосів. Дякую за увагу.

Парламент республіки: виступають кияни

Обговорення проекту Договору про Союз Суверенних Держав, представлений Президентом СРСР (27.06.1991 р.)

Лесь ТАНЮК,
Ватутінський виборчий округ № 3

Проаналізувавши Ново-Огарьовський проект союзної угоди, Комісія з питань культури одностайно дійшла висновку, що він — значно **консервативніший** за всі попередні варіанти. Найгірше, що він демонстративно не враховує різні рівні економіки, ресурсів, ринкових ситуацій у республіках: навіть попередні фінансові викладки показують, що рівень життя в одних республіках різко піде вгору, в інших — так само різко впаде. Зокрема, Україна втратить і на рівні зарплатні, і на ціні товарів, і на пенсіях (для села) і на добробуті культури. На нас чекають злидні, розруха, фінансовий колапс, заплття нашого ринку і без того здерев'янілим союзним карбованцем: ціни вже до нового року підскочать на 150—200 процентів. Виграють чиновники — програє народ.

Як усі нормальні люди, ми, діячі культури і мистецтва, звичайно, теж прагнемо спільного, тобто ширшого ринкового простору, але спроби економічного шантажу з боку центру і політичного тиску з боку нашої славної партократії свідчать про **неякісність** пропонованої нам угоди. До хорошої справи на налигачі не ведуть.

І не треба підміняти понять: підписувати чи ні, бо народ, мовляв, висловився за Союз. Важливо, що підписувати — угоду чи кабалу.

Парадокс, але в разі підписання наша доля залежатиме не від 53-мільйонного народу, а від позиції, скажімо, Північної Осетії чи іншого новоутворення. Адже суб'єктами нового Союзу можуть стати не лише республіки союзного статусу, а й їхні складові частини. Нонсенс: для себе Союз взяв за правило не садовити, скажімо, за європейський стіл України як рівної, оскільки вона, мовляв, «складова частина...», а для тиску на дев'ятку — прошу, посуньтесь: «складова частина республіки» має такий же голос при підписанні, як і вся республіка. Це крутійство під назвою «розділяй і владарюй» створює навколо проблем Союзу велику небезпеку.

Проект суперечливий юридично. Початкова теза про «новые начала» суперечить ідеї «сохранения Союза» у невизначеному історичному майбутньому... І вже зовсім неприпустима ідея безстроковості угоди: навіть Аляску запродали Америці не назавше, а на 99 років, і що з того вийшло? Чи ми вже на віки вічні відмовимось від утворення в центрі Європи Української Незалежної Держави?

Визнання переходового і не конечного характеру союзної угоди є найважливіший урок, що його винесли народи СРСР зі свого страшного минулого. Неодмінний процес досягнення народами Союзу повного самовизначення наділяє угоду виключно тимчасовим сенсом. До речі, конечність угоди обумовлює необхідність врахувати це і в ст. 14 про строки обрання Президента Союзу (якщо такий Президент взагалі потрібен).

Відповідно до тексту угоди її учасниками можуть бути лише суверенні держави. Тому існуючий Союз аж ніяк не може бути суб'єктом угоди. Тобто вона мала б реалізуватись за принципом 9+0, а не 9+1. Я не знаю суверенної республіки в межах Кремля та Садового кільця (навіть Москва має сьогодні свій окремий уряд).

На стор. 7 відсутній текст про контроль за продажем військової техніки, за виробництвом і збереженням ядерної зброї: це категорично суперечить проголошеному Україною намірові «стати в майбутньому постійно нейтральною державою, яка... дотримується... неядерних принципів» (див. Декларацію).

Нічого не сказано про можливість відміни республіками Указів Президента СРСР, які порушують їх суверенітет і завдають збитків їхнім народам. Відповідальність центру за це не передбачена!

Ще приклад: «Кабінет міністрів СРСР, — цитую, — несе відповідальність перед Верховною Радою СРСР». І все. Знову сумнівна політична гра: діяльність Кабінету розгортається на територіях суверенних держав, отже, він мав би нести відповідальність і перед їхніми Верховними Радами, перед народами цих республік. Оскільки це стало б юридичним нонсенсом, то з цього випливає, що Кабінет міністрів у своїй тотальній надбудові над суверенними урядами республік зовсім непотрібний, його функції мають бути звужені до координаційних. У сьогоднішньому ж варіанті угода перетворилась на договір не між суверенними державами, а між провінціями «единой и неделимой» держави. Проект передбачає єдину судову систему, єдиний прокурорський нагляд, єдину кредитно-фінансову систему, — отже, здрастуйте, наші старі українські залатані штани із сімдесятьма соціалістичними дірками! Прощай, відродження, прощай, культуро! Культура знову поділиться на дві частини, на «культ» і «ура» (кому? Новій «єдності» — «советскому народу?»). Який же це Союз держав? Це — відновлена суперцентралізована держава, в якій суверенітетові України немає місця. Передбачено все, навіть єдину офіційну мову (звичайно, російську!), що суперечить законові «Про мови в Українській РСР». Це — новий виток денаціоналізації, русифікації, занедбання прав національних меншин, культурне самознищення. Але не сподівайтесь, панове опоненти самовизначення, українська культура, українські культурні діячі не пустять собі кулю в скроню, як це зробили 1933 року Микола Хвильовий, Микола Скрипник та інші націонал-комуністи. Ми не допустимо нового голодомору, нових «сталінських артеків», ми не станемо українською зоною оновлення соціалістичного суверенного ГУЛАГу, де Пуго і Язов ллють кров у Прибалтиці та Вірменії, а «справедливий» Президент досі не може посадити на лаву підсудних антиконституційні «комітети національного порятунку». І при цьому шеф КПУ добродій С. Гуренко заявляє: «Розбудовою суверенної України ми будемо зміцнювати Союз!». Заздрю еквілібристам на дроті, вони в будь-якій ситуації вміють втримати рівновагу, але, повірте мені, я не хотів би стояти в цей час під дротом...

Адже ж іще Ленін, на вірність якому ви, шановні апостоли КПРС, день і ніч присягаєте, писав: «Образование национальных государств — **правило** в опыте всемирной истории, и **другое** толкование демократического принципа в национальном вопросе есть **измена** и забвение всей истории!» (Ленинский сборник, XXX, ст. 65).

То кого ж ви так нещадно зраджуєте у цій залі, тут, перед оком телекамер, — свого Бога, демократію чи український народ?

Абсурдним є впровадження поряд з договором — Конституції Союзу: навіть дитині зрозуміло, що будь-яке розшифровування і розжовування договору у Конституції СРСР може стати спробою його «корекції», а такий гіркий досвід ми вже маємо.

Неприпустимою є двоканальна система податків. Це, безумовно, знизить економічний потенціал республіки і створить можливість економічного шантажу відразу, тільки-но ми спробуємо реалізувати наш закон «Про економічну самостійність». Крім того, це суперечить законові, який ми прийняли позавчора, де чітко сказано, що податкова політика є винятковим правом УРСР на її території.

Нонсенсом є в юридичному сенсі є поняття «союзна власність». Хто буде її власником? Адже мова йде не про юрисдикцію в межах договору, а саме про власність! Отже, на території союзних республік знову плануються якісь невизначені зони НЕ НАШОЇ ВЛАСНОСТІ? Де гарантія, що вони згодом силоміць не розширяться, не поглинуть так звану «республіканську власність», а заразом і республіку з її суверенітетом?

Теза: кожна республіка — суверенна держава, а Союз — теж суверенна держава є несумісною з юридичною логікою, тут її вже не раз було піддано критиці. Зупинюсь лише на одному аспекті проблеми. Цитую: «Держави, які утворюють Союз — повноправні члени міжнародної спільності... Мають право... НЕ ПОРУШУЮЧИ МІЖНАРОДНОЇ УГОДИ СОЮЗУ...» Але ж це і є обмеження наших прав у міжнародній політиці! Ми вже напівфікційно були членом ООН, якого не допускали до участі в переговорах. Ганебна позиція, за якою в гостях у нас може перебувати делегація незалежної Республіки Кабо-Верде (вчора ми вітали цих симпатичних африканців) з населенням у кількасот тисяч чоловік, а ми, 53-мільйонний народ, не маємо права сісти біля Горбачова за «круглий стіл» у Парижі чи Відні, і навіть просто повноважно приїхати до тієї ж Кабо-Верде чи мати там українську амбасаду!

А питання про вихід із Союзу? Перепон для входу — нема жодних. Але тоді не мусить бути і жодних перепон для виходу, умова єдина — виключна добровільність республік. Проте вивчіть договір і ви побачите, якими застереженнями обставлено такий вихід. Отут він, цей договір, увесь як на долоні: туди — на налигачі, навіть на інвалідній економічній колясці, навіть з позбавленням прав; назад, звідти — лише мертвим, як із зони...

А стаття 2 угоди? Всупереч Декларації, котра лише гарантує кожному громадянинові УРСР право на союзне громадянство, вона зобов'язує усіх в Україні на подвійне громадянство. Примусове громадянство СРСР призведе до масового виходу громадян із союзного підданства, зокрема — в Галичині, де чітко проголосували за невходження до унітарного Союзу Пуго — Язова — Павлова. Не розумію, навіщо пхати моїм славним галичанам зелену жабу в рота, вони ж не французи, жаб не їдять...

Висновок: представлений проект договору навіть при попередньому аналізові не відповідає Декларації про суверенітет і Закону про економічну самостійність України. Годі й сумніватись, що мусимо також прорахувати всі економічні вигоди і невигоди від того, що ми «вступимо туди, не знаю куди», і «одержимо те, не знаю що». Автори проекту мусять надати республіці економічно-фінансове обгрунтування угоди. Викладки Павлова мають бути доповнені викладками Фокіна, щоб члени парламенту і народ України могли зважити обидві позиції. Нарешті, народ при опитуванні висловив свою думку — він хоче незалежної України на засадах Декларації, і це для нього єдина умова входження до спілок з іншими державами. А те, що нам пропонують зробити зараз, митю, на бігу — є політична гра, фікція, спроба примусити нас на догоду виновному центрові відмовитись від розбудови суверенної України. Тому ми підтримуємо рішення Президії Верховної Ради про те, що слід віддати договір у комісії, доручити АН УРСР опрацювати його, винести у вересні на обговорення і вважати чинним тільки в тому разі, якщо за нього проголосує конституційна більшість парламенту.

Тим же, хто аж надто поспішає, і як от, приміром, пані Остроущенко, наполягає на швидкому, негайному вирішенні, хочу сказати, що мені дуже шкода мудрих кроликів з нашого парламенту, які, затуливши вуха й заплющивши очі, умовляють нас якнайшвидше. «задравши штани», бігти за Президентом СРСР, бігти, як Тарелкін попереду прогресу, бігти з лакейським підносом, на якому написано «Чего изволите-с?» Не треба дурити наш народ, обіцяючи йому золоті гори. Гадаєте, «обіцянка-цяцянка, а дурному — радість?» Ні! Україна ніколи більше не ходитиме ані в дурнях, ані в прохачах милостині. Ми для цього надто велика держава. І хай наші мудрагелі, які спішать до Москви на поклін, частіше згадують дитячий віршик про того Кролика, який так завзято шукав контакту з Удавом. Доля його ощасливила —

«Він контакту з Удавом
Нарешті добився!
Та не знає ніхто,
Де той Кролик подівся...»

Віталій КАРПЕНКО,
Прирічний виборчий округ № 14

Шановні колеги!

Ні в кого не викликає сумніву, що ми сьогодні обговорюємо один з найважливіших документів за всю роботу сесії нинішнього складу. Документ, який може круто повернути долю України на перехрестях світової історії.

Тому я хочу, скориставшись своїм регламентом, внести пропозицію: надати сьогодні можливість виступити всім народним депутатам, які б захотіли висловитися, оскільки питання дуже важливе, і люди ці представляють тисячі своїх виборців. Навіть, якщо треба, то за рахунок скорочення регламенту до 3—5 хвилин.

І друге. Я підтримую вас, Леоніде Макаровичу, щоб по можливості обійтися без емоцій, виступати спокійно і розважливо. Хай переконують не голосові зв'язки, а факти і аргументи.

Розглядаючи проект Союзного договору, який надійшов з центру, мені здається, слід виходити принаймні із двох принципових позицій.

Перша: із результатів республіканського опитування. І друга: із відповідності проекту Союзного договору Декларації про державний суверенітет України.

Я взяв для виступу один тільки цей аспект і дуже просту методу для цього використав — з одного боку поклав нашу Декларацію, а з другого — проект Союзного договору. Пам'ятаючи при цьому, що народ України, все населення переважною більшістю висловилося за Союз суверенних держав. Що ж до відповідності цих двох документів, про які я сказав, дозвольте зупинитися конкретніше.

Безумовно ж, новий проект договору відрізняється від попередніх, але за фразеологією, не за суттю. За суттю він повністю відповідає задуму «сохранения и обновления Союза». «Сохранение» полягає в збереженні Союзу як централізованої унітарної держави з єдиним центром, єдиною Конституцією, єдиними Збройними Силами, єдиною фінансово-грошовою системою і так далі. «Обновление» бачиться тільки за формою: зроблено деякі поступки проголошеним суверенітетам, але тільки на словах. А тому порівняємо основні принципи двох цих документів Декларації про державний суверенітет України і проекту нового Союзного договору.

Декларація проголошує: незалежність і рівноправність республіки у зовнішніх зносинах.

Проект договору передбачає: «В качестве суверенного государства субъекта международного права» виступає Союз і йому належить «осуществление внешней политики».

Декларація проголошує: «Українська Радянська Соціалістична республіка забезпечує верховенство Конституції та законів республіки на своїй території».

Проект передбачає, що «законы Союза по вопросам его ведения обладают верховенством и обязательны для исполнения на территории республики».

Декларація проголошує: «Народ України має виключне право на володіння, користування і розпорядження національним багатством України».

Проект договору передбачає загальносоюзну державну власність (дивіться статтю 8).

В Декларації записано, що Україна самостійно створює банкову, цінову, фінансову системи, а при необхідності свою грошову одиницю.

Проект договору передбачає: віднести у сферу відання Союзу «хранение золотого запаса, алмазного и валютного фондов», а також «осуществление денежной эмиссии».

До чого призвело це «осуществление», ми бачимо по тій гіперінфляції і по тому зубожінню населення, що охопили всю країну і нашу республіку зокрема після павловських реформ.

Декларація стверджує: Україна має право на власні Збройні Сили.

Проект договору відносить у відання Союзу «обеспечение обороны и руководство Вооруженными Силами, пограничными, внутренними, железнодорожными войсками».

Про те, як забезпечувалася оборона впродовж існування імперії свідчать такі цифри, недавно опубліковані в пресі, Чисельність армії становила в 1920 році 3,5 мільйона чоловік, в 1924 році 560 тисяч, в 1941 році, напередодні війни, 5,3 мільйона, в 1945-му на кінець війни — 12 мільйонів, в 1989 році, у мирний час і добу розрядки, 4,5 мільйона чоловік.

І ще цифри, названі «Огоньком». Всього нині налічується військовослужбовців в Радянському Союзі, працівників КДБ і Міністерства внутрішніх справ 9 мільйонів 660 тисяч чоловік. Чисельність армії—4,5 мільйона, отже, решта припадає на долю КДБ та МВС. Не дивно, що зарубіжні фахівці розцінюють наші воєнні витрати у 18—20 відсотків національного доходу. Для порівняння скажу, що воєнні видатки США становлять 6—7 процентів і ФРН лише 2 проценти їхнього національного доходу.

Коментарі, як кажуть, зайві.

Завершуючи, хочу наголосити на назві проекту «Договор о Союзе Суверенных Государств». Елементарна логіка вимагає: такий договір мають підписувати суверенні держави.

Чи стала Україна такою? Як ви розумієте, запитання це суто риторичне.

Отже, висновок такий: 1) запропонований проект Союзного договору суперечить основним положенням Декларації про державний суверенітет України, а отже, інтересам народу нашого; 2) вступати в будь-який союз Україна може лише як суверенна держава, зі своєю Конституцією та іншими необхідними ознаками та атрибутами суверенності на рівноправних і взаємовигідних умовах.

Мікрофон «Вечірки»

Підпишемось, і залишаться тільки слова про суверенітет

За своєю науковою спеціальністю я займаюсь розробкою математичних моделей різних процесів для їх оцінки, прогнозування та створення систем автоматичного регулювання.

З позицій фахівця з математичного моделювання я хочу зробити невеличкий аналіз запропонованого в Ново-Огарьово проекту Союзного договору.

Кожний інженер, математик або економіст, пам'ятає, що найбільш просто побудувати модель будь-якого процесу за допомогою рядів Фур'є, членів яких називають гармоніками.

Характерним є те, що для оцінки потужності процесу достатньо використати лише три, п'ять, дуже рідко — сім гармонік ряду Фур'є. Всі інші гармоніки, яких для побудови моделей процесів складної форми може знайтись декілька десятків, необхідні лише для відтворення форми процесу, тобто несуть не технологічно-енергетичне, а інформаційне навантаження.

Якщо побудувати модель типу Фур'є процесу суверенізації республіки, то отими головними компонентами цієї моделі, основними гармоніками, які передають потужність цього процесу, є: власність народу України на все, що є на її території, національний банк з власною грошовою одиницею, незалежна від центру митна служба, національні збройні сили, незалежні від центру правоохоронні органи та самостійна зовнішньоекономічна діяльність. Як бачите, цих гармонік всього шість. Все інше необхідне лише для відтворення форми процесу суверенізації, або, якщо висловлюватись словами більшого вжитку, для пропаганди цього процесу.

А тепер погляньте на проект Союзного договору — вищеозначені основні шість компонентів Фур'є — моделі процесу суверенізації відфільтровуються, оскільки залишаються в підпорядкуванні центру.

Таким чином, в моделі залишаються тільки гармоніки, які характеризують пропагандистські аспекти процесу суверенізації.

Висновок: підписавши Союзний договір згідно з запропонованим проектом, Україна втратить на 95% потужність процесу суверенізації, залишившись і надалі «Малоросією» в складі унітарної держави та прикриваючи свою незахищеність лише сорочкою, зітканою із слів про суверенітет.

Борис МОКІН,
народний депутат УРСР.

Вінок для внучки.

Фото Олексія ВАТЧЕНКА.

Реклама в кредит!

Сьогодні і завтра ви не витратите жодної копійки. А борг віддасте згодом, коли ваші фінансові справи підуть вгору.

Вперше в Києві фірма «Довіра» пропонує нову форму послуг — розміщення реклами або проведення рекламних кампаній у кредит. Ваше підприємство, установа, кооператив, асоціація можуть розраховувати на нашу фінансову підтримку, особливо на початку шляху, в період становлення.

Не відкладайте співробітництво з нами на завтра. Приходьте сьогодні! Адреса фірми «Довіра»: Київ-195, вул. Верхня, 3 (орієнтир — зупинка транспорту «Печерський міст»). Контрактні телефони: **294-94-22, 295-57-20.**

А 1563

Київське обласне оптове підприємство «УКРОПТКУЛЬТТОВАРИ»

купує у спільних підприємств, малих підприємств, кооперативів, промислових підприємств товари культурно-побутового призначення.

Контактні тел.: **263-41-20, 263-11-02.**

Адреса: Київ-138, Ахтирський пров., 7.

В 185

ПРОДАЮ цуценят французького бульдога, американського кокер-спаніеля. Тел. **293-88-13.**

А 1489

Широкий асортимент новітньої комп'ютерної техніки, систем супутникового телебачення, засобів зв'язку, телефаксів і телефонів виробництва США і Японії — все це ви можете придбати за цінами, нижчими за ринкові, відвідавши **виставку-продаж** спільного радянсько-люксембурзького підприємства **«ІМПУЛЬС-ІНТЕРНЕШНЛ»** за адресою: бульвар Т. Шевченка, 12.

Наші телефони: 224-04-54, 224-59-51.

А 1428

ПРОПОНУЄМО ВАМ, ПІДПРИЄМНИКИ!

Українське республіканське міжгалузеве науково-технічне об'єднання (МНТО) «ПРІОРИТЕТ»

повідомляє свою **нову адресу:** 252601, м. Київ, МСП, вул. Хрещатик, 42, тел.: **224-33-97, 225-20-06,** телефакс **8-044-228-88-03.**

МНТО «ПРІОРИТЕТ»:

— готове співробітничати з будь-якою організацією, творчим колективом з будь-якої науково-технічної тематики;

— виконує замовлення з проектування об'єктів, конструювання товарів народного вжитку, обладнання, техобладнання, приладів, механізмів;

— виконує будівельно-монтажні та пусконалагоджувальні роботи, у тому числі по будівництву газопроводів;

— приймає замовлення на виготовлення засобів зв'язку, медичної техніки, обладнання, техобладнання, металоконструкцій та іншої продукції;

— виконує посередницькі виробничі та комерційні функції;

— сприяє фахівцям та творчим колективам у пошукові за їхньою тематикою замовників, оплата ВТК—70 і більше відсотків, організаторам ВТК—до 2-х відсотків.

МНТО виданий збірник законодавчих актів, нормативно-методичних матеріалів зі зразками засновницьких документів для створення малих підприємств з різноманітними формами власності. Збірник у 3-х частинах (300 стор.) вартістю 63 крб. надсилається поштою протягом тижня після перерахування коштів на р/р 609954 у Шевченківському від. Укрсоцбанку м. Києва, МФО 322089.

МНТО надає методичну допомогу у створенні будь-якого об'єкту підприємницької діяльності, розробляє засновницькі документи, проводить консультації. Комплекс усіх послуг — від 350 до 1850 крб. залежно від обсягу документації.

МНТО «ПРІОРИТЕТ».

Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе фірма «Довіра» [тел. 229-04-86].

Довіра

Творчість юних

Попутного вітру!

Сьогодні ми охоче пропонуємо вашій увазі вірші, які написали юні кияни Славик та Ігор Падалюки і Олександра Литвинова. Славик лише перейшов до четвертого класу, Ігор і Саша трохи старші. Їм уже п'ятнадцять. Звичайно, вірші юних авторів ще не в усьому досконалі, але вони приваблюють непідкупною щирістю, прагненням передати ліричним рядком своє бачення світу. Що ж, хай щастить вам, дорогі друзі!

Вахтова «Кораблика»
Світлана АНТОНИШИН.

НАШ СТАДІОН

Є невеликий стадіон
У нашому дворі.
Було де грати у футбол
Веселій дітворі.
Аж поки вечір не прийде,
Усі кричать: пас! гол!
Там Петрик Вітю «обведе»,
Там в захисті «прокол».
Тепер засмучений стоїть
Наш любий стадіон.
М'яча немає де купить,
Хоч в розпалі сезон.
І Петрик з Вітею в дворі
Похнюплені сидять.
І лиш з тополь на стадіон
Пушиночки летять.

Ярослав ПАДАЛЮК.

МІЙ ДІДУСЬ

День стомився вже в дорозі,
Ходить вечір по хатах.
Мій дідуньо на порозі
Гладить сірого кота.
Гріють душу проти сонця,
Що зайшло уже давно.
Спить картопля на городі
І сховалось в сон село.
Лиш дідусь муркоче пісню,
Тягне смуток з давнини.
То кота собі погладить —
Щось балакають вони.
І Васько уважно слуха,
Наче й справді він щось зна.
Жаль, що літечко минає
І нескоро знов — весна.

Ігор ПАДАЛЮК.

ИДУЩЕМУ

Один лишь раз дано тебе пройти

Мал. Лідії ГУДУЩАН.

По бесконечной жизненной дороге.
И знаешь сам, что на своем пути
Надежда только — на глаза и ноги.
Ты должен сам пройти сквозь жгучий зной:
Ни люди не спасут тебя, ни боги.
Зато почувствуешь израненной душой
Живую боль и вечный зов дороги.

МОИ СТИХИ

Наверно, знаменитой мне не быть:
Мои стихи — моя душа, и только.
По океану славы мне не плыть
В веселой ненадежной плоскодонке.
И пусть не увенчают мне чело
Ни лаврами, ни тернами земными.
Мои стихи останутся моими —
Как добрый свет, надежда и тепло.

Олександра
ЛИТВИНОВА.

Говорять діти

Миколка, 5 років.

Читають книгу Г. Х. Андерсена. Мама пояснює Миколці, що звати письменника Ганс Христіан Андерсен.

— Ну да! — робить висновок Миколка. — Він був Ганс, працював селянином, а прізвище його Андерсен.

* * *

Надягнув на голову шолома:

— Я лечу в косметику.

* * *

«Розкулачити» — означає розтулити кулака.

Надіслала
С. ДІДИК.

Юля, 5 років.

Уранці. «Я не можу встати, бо в мене ноги сторчма».

* * *

Секретар — це той, кому розповідають секрети.

* * *

— Мамо, я так тебе дуже люблю, як котиків, тільки без бліх, звичайно.

Надіслала
М. ОХРИМЕНКО.

І священна, і «відьма»

(Уривки з книги «Все про котів»)

Продовжимо нашу розмову, мій маленький господарю? Сьогодні я розповім тобі, як ставляться до нас, кішок, у різних народів світу. Почнемо із Стародавнього Єгипту. Тут за 1200 років до нашої ери кішку почали шанувати як божество. В ній «бачили» богиню Баст або Пахту (залежно від того, як прочитати єгипетські ієрогліфи). Ця богиня була покровительку ночі, кохання і полювання. Її зображували у вигляді жінки з головою кішки. Іноді в образі кота змальовували найголовніше єгипетське божество: бога Сонця — Ра, чим «стверджували» зв'язок кішки з ідеєю царственності.

Ех, золоті були роки. На нашу честь влаштовували свята, нам дарували статуетки із коштовних металів. А коли кішка вмирала, її бальзамували і ховали на окремому кладовищі. Кажуть, що вчені-археологи ще й досі знаходять котячі мумії у мідних або срібних саркофагах.

Священних кішок тримали у храмах. Їх першими виносили з палаючих осель. Розповідають, що перський цар Камбіз, пішовши війною проти одного з єгипетських міст, посадив кішок на щити своїх воїнів. І обложені здалися без бою: вони просто боялися випадково поранити священних тварин. Звичайно, ми в цьому не винні. Ми ж лише кішки.

У Стародавньому Римі нас теж поважали. Маємо незалежний характер, тому й були присвячені богині свободи Лібертас. І недарма Спартак, піднявши рабів на боротьбу за волю, звелів зобразити на своїх бойових знаменах саме кішку.

Коли в середньовічній Європі зміцніла католицька церква, нас почали жорстоко переслідувати. Кажуть, що кішок начебто не було у Ноєвому ковчезі під час великого потопу, виходить, вони не бажані Богові. А за те, що нас любили єгиптяни та інші «язичники», нам діставалося ще більше. Кішка, особливо чорна, потрапила до почту диявола. У 1484 році тисячі кішок за наказом папи Інокентія VIII були знищені як поріддя відьом. Зате розкошували миші та пацюки, які часто несли за собою страшні епідемії, що спустошували середньовічні міста і села.

Однак не лише чаклуни та відьми зверталися за допомогою до чорних котів. Їх використовували і середньовічні лікарі. У німецькому місті Мец вважалося, що така важка недуга, як «Віттова хвороба» відступить, коли в залізній клітці спалити 13 чорних котів. У Франції спалювання чорних котів входило до ритуалу свят святого Жана, а в Бельгії до цього часу зберігся звичай скидати кішок з башт (на щастя, тепер скидають тільки плюшових кішок).

На Україні та в Росії в стародавні часи кішка була дуже рідкісною і дорогою. Її можна було обміняти на трьох коней чи четверо корів, або ж на 30 овець чи 60 свиней. А можна було за одну кішку отримати корову з телям, коня з лошам, чотири вівці з бараном і трьох поросят — одразу ціле господарство! За що ж така шана? А дуже просто: хліборобознав — без нас, кішок, він не виростить урожаю в полі і не збереже його в коморі: все з'їдять миші. От і цінували мишолова.

Але й на Україні до чорної кішки ставилися настороженно. Вважалося, що в громовицю Ілля-Пророк блискавками бореться з бісами — чорними котами. Тому в таку негоду чорних котів та кішок виганяли за двері. Щоб блискавка не влучила у дім.

В багатьох країнах чорного кота не люблять. Але в Англії, Франції та Болгарії вважається, що такий кіт у подарунок — ознака поваги, зустріч з ним — до щастя. Ось як!

Наталка КОТИГОРЕНКО.
Малюнок автора.

Післямова до події

КІКБОКСИНГ СПРАВЛЯЄ БАЛ

Такого велелюддя Київський палац спорту не знав уже давно. Схоже, професійний матч з кікбоксингу СРСР — Голландія зібрав рекордну за останні місяці кількість глядачів, потіснивши навіть такого визнаного в цьому плані лідера, як Людмила Герасимова. Причин цього кілька.

Не остання з-поміж них — добра організація матчу, задуманого і проведеного як яскраве і захоплююче шоу. Напруга матчевих боїв доречно «розряджалася» музичними паузами за участю львівського ансамблю спортивного танцю «Життя». А показові виступи збірної США з кікбоксингу під керівництвом Ч. Мерімана — віртуозні за технікою виконання і напрочуд дотепні — просто нікого не могли залишити байдужими. І нехай переважна більшість глядачів не брала участі в аукціоні дефіцитів, але спостерігала за цим динамічним дійством зацікавлено. Бодай тому, що виручені на ньому кошти підуть на розвиток кікбоксингу.

А саме він, як і належить, справляв бал на цьому матчі. На матчі, котрий наочно і переконливо продемонстрував, що інтерес до кікбоксингу сьогодні величезний, надто серед підлітків і молоді. Певен, що чотири години, проведені на зустрічі професійних радянських і голландських спортсменів, не здалися їм змарнованими.

Чого вартий, приміром, красивий бій між мінчанином Е. Білоусовим і О. Ван Боссом? Або один з найбільш напружених поєдинків матчу, в якому зустрілися В. Зіневич і Д. Несло? А непередбачуваний до останньої хвилини бій, у якому брали участь І. Шарапов та Р. Кіргнер?

Хоча справжні цінителі кікбоксингу не могли все ж таки не зазнати легкого розчарування, незважаючи на беззастережну перемогу радянських спортсменів. Саме, хоч як парадоксально це звучить, через нашу явну перевагу. Адже голландська збірна, на жаль, приїхала не в найсильнішому своєму складі. Але й від цього видовище менш цікавим не стало. І перша спроба, всупереч традиції, була вдалою.

Пора сказати, хто взяв на себе весь тягар організаційних та фінансових клопотів. По-перше, Всесоюзна рада кікбоксингу, по-друге, Українське зовнішньоекономічне товариство «Інфоспорт», котре вже не вперше демонструє винахідливість, ділову кмітливість і високий професіоналізм у організації та проведенні різних спортивних змагань. Ну й звичайно, вирішальну роль відіграла допомога численних спонсорів, серед яких зарубіжні і радянські фірми, кооперативи, засоби масової інформації.

Без цієї підтримки не тільки не відбувся б матч, без неї неможливий розвиток кікбоксингу у нас взагалі. Не будемо забувати, що виник цей вид спорту в нашій країні, можна сказати, на голому ентузіазмі одержимих людей, серед яких провідну роль відіграли кияни. Він тільки-но «спинається на ноги» і тому перемога радянських спортсменів у матчі (навіть з усіма застереженнями) і майстерність, котру вони продемонстрували (уже без жодних застережень), дорого коштує. Тож перспективи у кікбоксингу в нашій країні є, і вони вселяють надію. Є й глядачі, без яких, як відомо, будь-який спорт вмирає. (Про це, зауважу в дужках, не завадило б пам'ятати і представникам традиційних для Києва видів спорту). Справа за «незначним» — за не разовою, а постійною опікою ділових людей.

Олександр ЛИПЕНКО.
Фото Віктора ОБОДОВСЬКОГО.

A-1366

ПОСПІШАЙТЕ ВІДВІДАТИ!

МЕРКУРИЙ

Споживче товариство "Меркурій"
спільно
з виконкомом Ради народних депутатів Московського району та Республіканським стадіоном
запрошують усіх киян та гостей столиці
на постійні недільні ярмарки!

У широкому асортименті, на будь-який смак - продовольчі та непродовольчі товари (як вітчизняного, так і зарубіжного виробництва)!
Ярмарок - це не лише можливість придбати все необхідне, а й краще місце відпочинку!
До Ваших послуг - кафе та бари!
Широка спортивно-розважальна програма для дітей і дорослих: ігри, атракціони, лотерея, конкурси-розваги, армрестлінг.
І... Призи! Призи! Призи!
Це: автомобілі та магнітофони, японські телевізори та відеокасети, сувеніри та багато іншого.
Ви хотіли б потрапити до книги Гіннеса?
Маєте шанс перевірити себе!
Конкурси "Най- ! Най- ! Най- ! (вищий, менший, сильніший, спритніший)" допоможуть Вам у цьому!
Ярмарок проводиться у самому центрі міста - на території Республіканського стадіону.
Зручний транспорт заощадить Ваш час на переїзди!
Для власників особистого транспорту організована платна автостоянка!
Приїздіть - і ярмарок стане Вашим постійним місцем відпочинку!
Ярмарок проводиться щосуботи та неділі з 10 до 16 години.
Їхати: до станції метро "Республіканський стадіон" або авт. № 69, трол. №№ 1, 11 до зуп. "Республіканський стадіон".

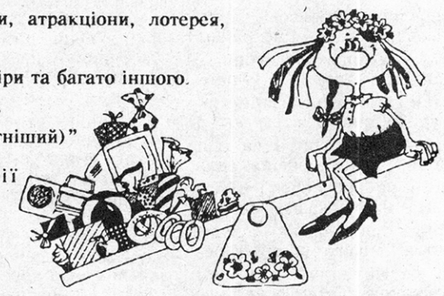

A-1390

Мале підприємство "Мультіпром"
- виготовляє широкий спектр динамічних головок розміром від 5 до 15 дюймів потужністю 100-400 вт у діапазоні частот 20 гц - 30 кгц з мінімізованою амплітудною нерівномірністю частотних характеристик та підвищеною ступінню звукового тиску з застосуванням передових досягнень технології у цій галузі для використання у складі професійної та побутової апаратури;
- виготовлення автомобільних акустичних систем;
- ремонт усіх видів акустичних систем.
Адреса: вул. Пожарського, 8-а. Тел. 558-74-53.

A-1278

Закінчив школу? Обирай професію!
Середнє професійно-технічне училище N24
оголошує прийом учнів за професіями:
- слюсар контрольно-вимірювальних приладів та автоматики (тільки кияни);
- монтажник технологічного обладнання; електрозварник ручного зварювання;
- електрозварник ручного зварювання на автоматах та напівавтоматах;
- монтажник систем вентиляції, кондиціонування повітря, електрозварник ручного зварювання;
- монтажник внутрішніх санітарно-технічних систем; електрозварник ручного зварювання;
- штукатури-плиточники-лицювальники-малярі (будівельні);
- малярі (будівельні).
Приймаються особи, що закінчили 9 і 11 класів, та звільнені з лав Радянської Армії.
Час навчання - 3 роки та 1 рік.
Особи, що навчаються 3 роки, забезпечуються харчуванням, обмундируванням, гуртожитком, стипендією - 45 крб.
Особи, що навчаються 1 рік, забезпечуються гуртожитком, стипендією 170 крб.
Всі учні в період виробничого навчання отримують 50% зробленої суми, що становить 60-70 крб.
Училище працює за п'ятиденним тижнем.
Випускники училища забезпечуються роботою у м. Києві, квартирами - як молоді спеціалісти.
Умови прийому загальні. Початок навчання - 1 вересня.
Приходьте до нас та пишіть на адресу: 253060, м. Київ-60, вул. Максима Берлінського, 9 (Сирець).
Телефонуйте: 440-20-11, 440-61-55.

A-1456

Будівельний кооператив "Віра"
запрошує на постійну та тимчасову роботу у м. Києві та на виїзд мулярів, електрозварників, головного інженера.
Звертатися за адресою: вул. Васильківська, 32, ТВО "Художник". Тел. 263-22-87.

A-1447

Вам дорогий ваш час ?
Науково-виробниче госпрозрахункове мале підприємство
"Мельпомена"
пропонує транспортне обслуговування легковими автомобілями класу ГАЗ та ВАЗ. Можливе надання також вантажного автотранспорту.
Шановні водії !
НВ ГМП "Мельпомена" запрошує на роботу водіїв приватного автотранспорту ГАЗ, ВАЗ, "Москвич", іномарок, можливо й вантажного для обслуговування організацій.
Режим роботи гнучкий, у зручний для вас час, можливо без відриву від основної роботи. Оплата погодинна.
Пальним забезпечуємо.
Довідки за тел.: 559-82-30.
Адреса: Київ-100, вул. Будівельників, 24-а.

A-1465

Мале підприємство "ІНФОРМЕТ"
організує копіювання креслярсько-конструкторської документації для підприємств, організацій та приватних осіб на своєму папері.
Телефони для довідок: 268-95-44, 261-09-71.

Довіра
Відповідальність за зміст рекламних оголошень несе фірма "Довіра" (229-04-86)
Довіра

A-1448

Брокерська контора N 54 на Київській спеціалізованій товарній біржі
пропонує
підприємствам та організаціям комерційне обслуговування на придбання та купівлю:
- будівельних матеріалів,
- сільгосппродукції,
- обладнання та транспорту,
- реалізацію неліквідів,
- товарів народного вжитку та ін.
Чекаємо на Вас !
Гарантуємо швидку та вигідну реалізацію ваших пропозицій на біржі.
Інформація за тел.: 212-28-65, 212-45-03.

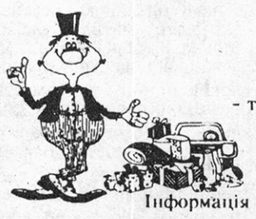

A-1406

З нами Ви реалізуєте Ваші можливості!
Київська обласна організація Спілки ветеранів Афганістану
запрошує на роботу:
головного бухгалтера, економіста, референта.
Запрошуємо також підприємства, організації, тимчасові творчі колективи до співробітництва на взаємовигідних умовах. Сприятимемо громадянам у розвитку різноманітних форм підприємництва, реалізації своїх можливостей на внутрішньому та зовнішньому ринках.
Наша адреса: 254018, Київ, пл. Калініна, 1.
Тел.: 212-84-39, 212-86-98.

A-1402

Український науково-дослідний, проектний та конструкторсько-технологічний інститут будівельних матеріалів НВО "Будматеріали"
оголошує прийом до аспірантури на 1991 рік з відривом та без відриву від виробництва із спеціальностей:
05.23.05 - "будівельні матеріали та вироби";
05.17.11 - "технологія силікатних і тугоплавких неметалевих матеріалів."
Прийом заяв - до 25 вересня 1991 р.
Вступні іспити - з 1 жовтня 1991 р.
Аспірантура забезпечує гуртожитком.
За довідками звертатися по тел.: 417-72-57, 417-86-13.

A-1315

Кардіограма вдома
Київська міська РАДА УТТіЗ
Діагностичне відділення " Кардіограф ":
- повне електрокардіографічне обстеження у зручний для вас час;
- видача кваліфікованого висновку в той же день;
- консультація провідних лікарів - кардіологів;
- приймаються колективні замовлення від підприємств, трудових колективів, громадських організацій - знижка від 10% до 50%;
- інвалідам, учасникам війни, "чорнобильцям", а також пацієнтам, що уклали договори на диспансерне обслуговування, та членам їхніх родин знижка від 25% до 75% .
Адреса: 252021, Київ, вул. Р. Люксембург, 16, каб. 207, 209, 210. Тел. : 293-14-48, 293-57-06, 293-06-18.

A-1377

Київський філіал всесоюзного науково-дослідного інституту комплексних проблем поліграфії
оголошує конкурс на заміщення посади наукового співробітника лабораторії глибокого та тамподруку.
Строк конкурсу - місяць від дня публікації.
Документи подавати на адресу: Київ-94, вул. Кіото, 25, відділ кадрів. Тел. 513-24-72.

A-1513

СОВКОН
МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "СОВКОН"
пропонує:
- русифіковані/українізовані шрифти для роботи в CorelDraw, плавна зміна кегля з 1 до 999;
- екранні шрифти EGA, VGA для Xerox Ventura Publisher (кегль з 6 до 42);
розробить:
- за бажанням замовника шрифти будь якого накреслення для CorelDraw и Xerox Ventura Publisher.
- пакет PCBOOSTER, який підвищить продуктивність в 2,5-3 рази. Ваш AT дожене SUPER AT/386!
Офіційний ділер - АТЛ-22.
Тел.: 446-73-18.

A-1531

СП «ЛАЛ»+фірма «TRODAT»
виготовляють
печатки та штампи

Юридично законно.
Кажково швидко і з гарантією якості.
Технологія та використовувані матеріали - імпортні

До відома ЛАЛ це:

Чудові печатки.
Розкішні "золочені" візитні картки і товарні ярлики.
Голографічні стикти, що клеяться самі тонко.

Контакт за телефонами:
263-70-47
263-70-52

«ЛАЛ – УКРАЇНА»

Години прийому з 9.00 до 18.00 щосуботи з 9.00 до 13.00

КИЇВ
пр. 40-річчя Жовтня, 70,
готель "МИР", 3 поверх, №№ 329, 331

Комп'ютерний набір та верстка ВО "Укрбудінформатика" АТЛ-22, тел. 446-73-18

Вечірній Київ
ЗАСНОВНИК — ТРУДОВИЙ КОЛЕКТИВ РЕДАКЦІЇ.

Головний редактор В. О. КАРПЕНКО.
Члени редколегії: О. І. БІЛИК, А. П. ЗАДОРОГА, К. П. КАСАТКІН, Г. Г. КИРИНДЯСОВ, М. Н. КУРОЧКА, О. А. ЛИПЕНКО, О. Я. ПЕРЕТЯТЕНКО, О. Ю. ШВЕЦЬ.

Індекс 61170.
254136, Київ-136, вулиця Маршала Гречка, 13.
Телефони для довідок: 434-61-09, 434-65-67.

Розрахунковий рахунок редакції 161308—345904
в Акціонерному банку «Інко», Київське міськуправління національного банку України, код 322249.
INKO

Думки авторів публікацій у «ВК» не завжди збігаються з точкою зору редакції.
Матеріали і фотознімки, надіслані в редакцію, не рецензуються і не повертаються.

Газета видається українською та російською мовами 250 разів на рік, виходить 5 разів на тиждень (крім суботи та неділі). Загальний тираж 543200.
Редакція листується з читачами тільки на сторінках газети.

Друкарня видавництва «Київська правда», вул. Маршала Гречка, 13. Друк офсетний. 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10. Зам. 2044.

Скан та фотообробка - W.D.Keeper, з особистої колекції